

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, הכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו';
בני היי ומוזני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכו' הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין וז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל הגושת'דלים והמטייעים
הרוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת.
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוד"יגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכו"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ ישר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמוהו להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמות
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

מלליצי יין עשיר

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייטיע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
ישר בעולם העליון

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ ישר

חזון יהזקאל
רבי יהזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שילמליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שייפיץ את חידושי תורתו.
(רובבות אפרים או"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"א).

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה לר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יהזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוך ר' רפאל ב"ר אברהם ריס ז"ע

כי המצוה הזאת. במדרש (דב"ר ח:ב): רבנין אמרי, אם ברכת את התורה, לעצמך את מברך שנאמר כי בי ירבו ימך וכו', ושמא תאמרו לרעתכם נתתי את התורה, לא נתתי אלא לטובתכם, שהרי מלאכי השרת נתאוו לה ונעלמה מהם, ע"כ. ואינו מובן הסלק"ד שהקב"ה נתן לנו את התורה לרעתנו. וי"ל לפי מה שאמרו (ב"מ פה): על מה אבדה הארץ, דבר זה נשאל לחכמים ולא ידעו, עד שפירשה הקב"ה בעצמו על עזבם את תורתך, אמר רב יהודה אמר רב על שלא ברכו בתורה תחילה. וביארו המפרשים הכוונה, דהיות שלא ברכו על התורה, גילו דעתם שלא נתעסקו בתורה מפני חשיבותה, אלא עסקו בה שלא לשמה, שהרי כל העושה דבר ונהנה בו מברך על הנאותו, ואם על חיי שעה מברך, ק"ו על חיי העוה"ב. וכיון שלא ידעו חשיבות התורה ולמדו שלא לשמה, לכן לא ברכו על זה. ולכן לא יכלה התורה שלמדו שלא לשמה להצילם מיצה"ר כפי סגולתה שמגא ומצלא. וזה כוונת המדרש, דאם ברכת ברכת התורה, לעצמך את מברך, דכשאתה מברך על התורה, מוכח שיש לך הנאה ממנה, וזה סימן שאתה עוסק בה לשמה, ואז יש לך את סגולתה שתהיה מגא ומצלא מיצה"ר, וע"י כך לא תבוא לידי חטא ועון, ואם לא תחטא, תבוא עליך הטובה והברכה, וא"כ לעצמך את מברך. והנה אמרו (יומא עב): ז"כה נעשית לו התורה סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מיתה! ולכן ממשיך המדרש שמא תאמר שלרעתכם נתתי את התורה, שהרי אף שהתורה ניתנה לתבלין כנגד היצה"ר, אבל צריך לעסוק בה דוקא לשמה, ומי שאינו עוסק לשמה אז נעשית לו התורה סם המות, וא"כ אפשר שיותר טוב היה לנו שלא ינתן לנו התורה, ואז לא היינו מצוים, וכשאין ציווי אין היצה"ר מתגבר, כמו שאמרו גדולי המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, וביארו המפרשים הטעם, משום שמי שאינו מצווה אין לו יצה"ר המכשילו, ואף שאם לא היינו מצוים לא היה לנו ל"כ שכר, אבל כנגד זה אנו

יום א' כ"ד אלול
יומא דהילולא של בעל החזון יחזקאל זצ"ל

**אם לא עכשיו אימתי?
עכשיו הזמן לזכות לברכת והבטחת בעל החזון
יחזקאל זצ"ל
"אמליץ טוב לכל מי שילמוד ספרי, וכן אמליץ
טוב לכל מי שיפרסם את דברי תורתו!"**

קצרה. אך הפתח פתוח, כי ימים אלו דלת פתוחה לשבים וכלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, ובפתח התשובה יש לנו מקום לצאת חפשי, וכל שקרוב יותר לזמן הקץ, התשובה היא קלה ביותר, וכאשר אנו ממליכין אותו ותוקעין

בשופרות כדרך ממליכי מלך ונפתחו פתחי בית המאסר, פשיטא שחרר לב השומר בית האסורים, כי אם יצא הבן, יבטל ממשלתו מעל הבן, וגם לא תהא פרנסת הבן על ידו.

ולפי שבכל שנה ושנה בר"ה נפתחו שערי פדות ובקל יותר לנו לצאת, ולכן מתחרר ומתפחד, אבל המניעה מצידו, שאף שדלת פתוחה, אין אנו פותחין בתשובה אפילו כנגד מחט סדקית וכו'. ולכן אין תימה שמתחרר השטן בכל שנה, כי בכל שנה קרב יותר זמן הגאולה ונפתחו שערי פדות, אלא שאנו אין מתחזקין אז ומתאזרין לצאת, כי אין שם על לב לעורר בתשובה לתקן אשר חטא, ולכן ראוי לכל איש לשום עיניו על דרכיו בימים הקדושים הללו ימי הרחמים, וכמו שאמרו גדולה תשובה שמקרבת הגאולה העתידה במהרה, ונזכה לכך ע"י ההתעוררות קודם תקיעת שופר שיבוא משיח צדקנו אמן. (דרשות מהרא"ל לר"ה, דרוש א').

לע"נ הג"ד יעקב משה ב"ר אברהם אייזיקאוו זצ"ל יא"צ כ"ה אלול

מצות שופר השמיעה או התקיעה. בשו"ת הרמב"ם (הלכות שופר פ"ג ה"י) נשאל מדוע מברכין "לשמוע קול שופר", ולא "על תקיעת שופר". והשיב

וז"ל: המצוה אינה "התקיעה", אלא [המצוה היא] "השמיעה", שאילו היתה המצוה "התקיעה", וכמו החיוב לישב בסוכה וליטול לולב, א"כ היה ראוי להיות השומע שלא תקע - לא יצא ידי חובתו, [כיון דלא תקע, והמצוה הוא התקיעה]. ועוד, דאילו יסתום אזניו ויתקע היה צריך לומר דיוצא ידי חובתו להיות שתקע, ובאמת אין הדבר כן, [דאינו יוצא אם לא שמע, ועל כרחך משום] דהמצוה היא

השמיעה לא התקיעה, ואין אנחנו תוקעים זולתי כדי לשמוע, כמו שהמצוה היא ישיבת הסוכה לא עשייתה, ואין אנחנו עושין אותה זולתי כדי לשבת בה, ולכן נברך "לישב", ולא נברך "לעשות", וכן נברך "לשמוע קול שופר", ולא נברך "על תקיעת קול שופר", עכ"ל.

והקשה על זה האבני נזר (אר"ח סימן תל"א) וז"ל: בתשובת הרמב"ם כתב דהמצוה בשמיעה לבד, והתקיעה הוא כעושה סוכה לישב בה, ועל כן מברכין "לשמוע". והדבר יפלא, דא"כ השומע תקיעת חרש שוטה וקטן ואשה נמי יצא כמו סוכת גנב"ך, עכ"ל. וכוונתו, דכיון דהמצוה הוא השמיעה לבד, א"כ מאי נפ"מ אם התוקע הוא בר חיובא, הא ס"ס שמע קול שופר, וכמו סוכת

גנב"ך דיוצא בזה ידי חובתו, אע"ג דגוי ואשה שבנו הסוכה אינם מחוייבים במצות סוכה. וכיון דהדין הוא דאינו יוצא מצות שופר אם תקע חרש שוטה וקטן ואשה, הרי חזינן דהמצוה הוא התקיעה, ולכן צריך לשמוע שופר מתוקע שהוא בר חיובא. אבל א"כ קשה לאידך גיסא, דמדוע מברכין "לשמוע", ואין מברכין "לתקוע".

וכן הקשה האבנ"ז בסימן מ', וז"ל: ידוע דברי הרמב"ם (פ"א שופר ה"א) דשופר אין מצוותו התקיעה אלא השמיעה. ובתשובתו ביאר יותר, דתקיעה כדי לשמוע הוא כמו עשיית סוכה לישב בה, דהמצוה רק הישיבה, הכא נמי המצוה רק השמיעה. וקשה דא"כ השומע ממי שאינו מחויב למה לא יצא, להוי כמו סוכת גנב"ך דאף דלאו בני חיובא נינהו העושים, מ"מ הסוכה כשרה, ובן חיוב היושב בה יוצא בה ידי חובתו.

מרויחים שלא יהיה לנו עונש. ואמר המדרש שזה אינו, שהרי אפילו מלאכי השרת נתאוו לקבל את התורה, וחזינן שאין זו טענה, שהרי מלאכי השרת אין להם יצה"ר ואפ"ה רצו לקבל את התורה, והיינו שהם בקשו שהקב"ה יצווה עליהם לקיים את התורה

ולהיות בכלל המצווים ועושים, ואי נאמר שהציווי גורם ליצה"ר להתגבר, א"כ מדוע נתאוו לה המלאכים, אלא בודאי שגדול השכר שבא מכח הציווי יותר מן ההפסד שיכול להיגרם על ידו.

ואם תאמרו דאין להביא ראיה ממלאכים, דאף אם הם היו מצווים על התורה, לא שייך המושג של יצה"ר אצלם. זה אינו, דא"כ דלא שייך יצה"ר אצלם, א"כ לא מגיע להם שכר, וא"כ מדוע נתאוו לקבל התורה. ועל כרחק צ"ל דנתאוו לה מפני חשיבותה, א"כ אף אתם יש לכם לעסוק בתורה מחמת חשיבותה, וזה נחשב בלימוד לשמה, ומעתה ליכא חסרון ממה שהיצה"ר מתגבר על מי שמצווה ועושה, כי העוסק בתורה לשמה ניצל מיצה"ר, וא"כ בודאי לטובתכם נתתי את התורה. (זרע שמשון נצבים ג').

לע"נ הגה"צ ד' יהודה זאב ב"ד יהואל צבי לימביץ זצ"ל יא"צ כ"ז אלול

תקיעת שופר. יש לבאר מה שאמרו חז"ל דבעת תקיעת שופר השטן בהול ואומר כי בודאי אתי משיחא, והרי בכל שנה רואה כן דלא אתי משיחא. ואמרתי בדרך משל, למלך שכעס על בנו ואסרו בבית הסוהר במגדל עמוק אלפים מדריגות, עד שאם יעלה הבן מדרגא לדרגא, יאריך הזמן מאד. אך

עשה חסד עמו, וסמוך למדריגה היה עוד פתח קטן שיכול לצאת מבית האסורים לדרך המלך. והיה כאשר צר לבן מאד, יעצו לו אוהביו עצה נכונה, הלא ידעת כי הזמן שאביך המלך נכתר בכתר מלכות ביום אשר מלך, אז דרך המלך לשלוח האסורים חפשי, לכן תראה לעשות פעולות להמליך את אביך ביום שקיבל כתרי מלכות, ואז באור פני מלך חיים וחסד יעשה עמך, וגם תצא לחירות מבית אסורים.

והנה היה להבין שומר בית אסורים איש בליעל מאד, כי כל הצטרפות הבן מה ששלח לו אביו, לקח השומר כל נתח טוב ירך וכתף וחילק לבני ביתו, והשיריים והעצמות זרק עבור הבן. והנה כאשר עשה הבן מה שיעצו לו, ואביו המלך חפץ חסד וגזר לפתוח כל שערי בית האסורים אשר אסורי המלך שם, וכאשר ראה שומר בית האסורים כי יפתח גם הפתח הקטן, אז לפי אומד דעתא אמר מסתמא יצא הבן של מלך דרך פתח זה. אך הבן היה חלוש, ואף שהפתח פתוח, לא עצר כח לצאת, כי נחלש מאד.

והנמשל: כי אבינו שבשמים המלך, ואנחנו בניו, וכעס עלינו עד מאד, והשלך אותנו בגלות המר הזה, שבאם נלך מדרגא לדרגא יוכל למשוך ח"ו הגלות עד כלות שית אלפי, וגם שומר בית האסורים הוא השטן הסמאל שרו של אדום, אשר בעוה"ר השפע נמסר בידו, ומחלק לגונדא דיליה שהם האומות, ולנו נשאר העצמות היבשים.

והנה בהצר לנו, נתן לנו הקב"ה עצה ביום הדין הגדול אשר נקוה חסד מאבינו, נמליך את אבינו שבשמים, וכמו שאומרים מלכותי כדי שתמליכוני עליכן, זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לטובה ובמה בשופר, כי בעת שממליכין המלך, דרכו להתנהג בחסידות, ולכן אנו ממליכין אותו בימים אלו ואומרים 'המלך הקדוש', 'המלך המשפט'.

והנה יש עוד פתח קטן לצאת, כי 'זכו אחישנה', והוא הפתח הקטן, ואחר שדרך המלך לשלח אסורים חפשי, נפתח הפתח הקטן שיש בו לצאת בדרך

**מליץ יושר מול מגיד פשע
אם לא עכשיו אימתי?
עכשיו הזמן לגמור המקח עם
צדיקים מליצי יושר
'מקח בלייבט מקח'**

דרכו להתנהג בחסידות, ולכן אנו ממליכין אותו בימים אלו ואומרים 'המלך הקדוש', 'המלך המשפט'.

מעגלי צדק על פרשת ראה מסוגל לעשירות

ר' ישראל וואלף מאנדעל היה עשיר, ונהפך עליו הגלגל ונעשה יורד ונצרך לבריות, ואמר לו הרה"ק בעל מעגלי צדק מדעוש: תהגה בספרי מעגלי צדק פרשת ראה, ותוושע ממצוקתך ויהיה לך הרחבה גדולה בלי מצרים. וכך היה, שאחר שלמד מעגלי צדק על פרשת ראה, נושע ויצא ממצר למרחב, והתברך בהשפעה מרובה בכל עניניו. (הקדמת מעגלי צדק).

ושמחתם בכל משלה ידכם. יש לפרש כמו שכתבתי (פ' נשא ד"ה עו"ל ואיש את קדשיו) המעשה בהעשיר שלא שמח בעשרו רק במה שכבר נתן צדקה, [ז"ל הגה"ה שם: השר ר' שמעון מויען זצ"ל היה מקורב למלכות, וגברה בו קנאת יועצי המלך, והעלילו עליו שונות, ולגודל האהבה שאהבו המלך, לא קיבל מהם כלום, עד שהסיתו אותו בראיה ברורה שהוא מורד למלכות, ויאמרו למלך בזאת תבחן אם כנים דבריך, שישאל המלך מאת השר ר' שמעון 'כמה עושרו', והיה אם ישיב לו האמת, יבחן ששלום הוא עם המלך, ואם לא, ידע שהוא מורד בו. ויהי כאשר בחנו המלך בזה, השיב לו רק הסכום החומש מכל הונן, ויהי כאשר התברר שהסכום הוא רק חומש מכל עושרו, נסתם פה הסניגור, ודנו אותו למיתה כמורד במלכות, ולהיות שר' שמעון היה מקורב למלכות, רצו להעלים את מיתתו מבירת המלכות, ולכן שלחו אותו למרחקים עם מכתב תחום שבו היה כתוב שכאשר יגיע אליהם האדם הראשון, יקחהו ויפילהו לכבשן האש, וכמכתב הזה שלחו להם על הכי דואר, ור' שמעון עשה את שליחותו, ובחסדי השי"ת נזדמן לו באמצע הדרך ברית מילה, ובעל הברית עיכב את ר' שמעון אצלו בהיות שלא היה שם מוהל אחר, ובנתיים רצה היועץ המלשין לראות בנקמת היהודי, ותיכף צעדיו לעבר מקום השליחות לראות האיך שנתקיים הדבר, ויהי כאשר הגיע שם בראשונה, לקחוהו העומדים שם על ציווי המלך והפילוהו תיכף לכבשן האש, ואח"כ כאשר בא לשם ר' שמעון, השיבוהו שכבר קיימו את ציווי המלך, וחזר בשלום אל המלך, ויהי בראות המלך גודל הנס שקרה לו, הבין שרק מאת ה' היתה לו הצלתו, ובהיות כן שאלו למה לא השיב לו האמת על שאלתו, ויען לו ר' שמעון כי האמת היתה בפייה, כי מאותו עת שנמסר לידי המלכות נחרם כל רכושו ונשאר לו רק זה החומש שהפריש מהוננו לצדקה שזה נשאר שלו באמת, וזה אי אפשר לקחת ממנו]. וזה שאמר הכתוב 'בכל משלה ידכם', פירוש במה שתתנו ותשלחו לאחרים נדרים ונדבות, בזה תשמחו. (מעגלי צדק).

וזה ג"כ המחלוקת אם צריך לפרט את החטאים, דאם התשובה הוא מחמת מיאוס החטא, אז צריך לפרט את החטא. אך אם התשובה היא מחמת המצוה, אין צריך לפרט את החטא, דלא חשוב במה שחטא, דהרי שב מחמת שעבר על הציווי של הקב"ה כנ"ל. וזאת היא עיקר התשובה, דאם אדם חטא ונשרש בהחטא ר"ל, עד שישרו בעיניו, אז אינו יכול לבוא לתשובה [מחמת שהחטא נמאס בעיניו, כי כבר נתרגל בחטאיו]. אכן סוגי השני של תשובה דהיינו שנתחרט מחמת ציווי של הקב"ה, גם איש כזה יוכל לשוב, דמתחרט שעבר על ציווי הקב"ה. (נאות הדשא ח"ג עמוד קצ"ו).

לע"נ הרה"ק ר' צדוק ב"ר יעקב הכהן זצ"ל יא"צ ט' אלול אתם נצבים. במדרש תנחומא: מפני מה עשאן משה מצבה, מפני שמשמשין מדעת לדעת, מדעת משה לדעת יהושע וכו', ואף יהושע עשאן מצבה וכו' ואף שמואל וכו'. הענין הוא, שכל שופט ומנהיג הדור יש לו דרך וסדר מיוחד בהליכתו ובהנהגתו בהקדושה, כמו למשל הנהגת משה רבינו ע"ה והליכתו היה למעלה מסדר העוה"ז בכל עניני והנהגת האדם, כמו באכילת המן שהיה בזכותו והיה לחם מן השמים, וכל עסקיהם היה רק בתורה וכמו כן בכל ענינים שהם בפנימיות בקדושה. ואחר זה יצאו מדעת משה לדעת יהושע להשתמש ולעבוד בהנהגה של יהושע, ועסקו היה דוקא ע"י קדושת הארץ ולעסוק בעבודת הארץ כידוע. ומפני זה הוצרכו לעשות אותם מצבה, שיהיו נצבים בדעתם שלא יתבלבלו ע"י התחלפות ההנהגה בעניני הקדושה, רק שישארו על עומדם בעמידה קיימת בהקדושה מהנהגה שהיה להם מכבר, ובכח הזה יהיה להם ביכולת להגיע מחדש להקדושה של הנהגה שניה.

וזה הענין שקורין תמיד הפרשה זו בשבת האחרון של השנה, כמו שדיברנו כבר עה"פ 'היה מדי חודש בחודשו ומדי שבת בשבתו', ועה"פ 'עולת שבת בשבתו', שבכל שבת של כל השנה יש התחדשות קדושה מיוחדת השייך לשבת זה. וכן בכל חודש יש הנהגה מיוחדת בקדושה, כידוע מהשנים

עשר צירופי הו"ה ב"ה שבכל חודש יש צירוף אחר. לכן בסוף השנה שמגיע הזמן להתחדשות השנה בכל זמני הקדושה שעברו בשנה שלפניה בתכונת הנהגה חדשה בכל פרטי זמני ועסק הקדושה, נצרך לזה ג"כ להיות נצב ועומד

ע"ר סק"ג) שאם נתנה הספר תורה לבית הכנסת במתנה ביטל המצוה, ומחויב לכתוב לו אחרת. הרי חזינו המצוה הוא במה שהספר תורה שלו, ונא"כ מסתבר לומר דכל זמן שיש לו ספר תורה ברשותו, אפי' לא כתב הספר בעצמו או ע"י שלוחו, דינא, דסו"ס יש לו ספר תורה ברשותו, אבל באמת אין הדין כן, אלא אם הניחו לו אבותיו ספר תורה, אינו מקיים המצוה אלא אם כן כתב בעצמו או ע"י שלוחו, או שקנה הספר תורה וכו', והיינו משום דכתיב "כתבו", לכן אינו יוצא אלא בפעל במעשה שיהיה לו ספר תורה. ג בשלמי שמחה (עלברג ח"ד סי' מ"ה עמ' ממו), ובשו"ת שרידי אש (ח"ג סי' צ"א אות ב') כתבו, דחזינו מדברי האב"י כלל במצוות, דאי אפשר לקיים מצוה בלי מעשה מצוה, ע"ש. וזה אינו, דהאבני נזר כתב זאת רק בנוגע ספר תורה, והביא לזה דוגמא מתקיעת שופר, דכמו דבענין מעשה תקיעה, כך מצוות כתיבת ספר תורה בעיני מעשה, אבל אין זה כלל בכל המצוות.

וא"כ הכא נמי אף תתקע לאו בר חיובא, השומע בר חיוב הוא וליהוי יוצא בו, עכ"ל. ותירץ האבני נזר, דאה"נ דהמצוה הוא השמיעה, מ"מ אינו יוצא בשמיעה שבא לו בלי מעשה, דכיון דכתיב "תקעו", לכן ילפינן דבעינן דהשמיעה יגיע לו ע"י מעשה תקיעה, ולא מאילוי. וז"ל (סימן תל"א): ונראה דכמו במצוות כתיבת ספר תורה, אינו יוצא בספר שהניחו לו אבותיו, דאינו יוצא אלא בספר שכתב הוא או שלוחו או שקנה אותה - שעשה מעשה, ולא שהמצוה תבא מאליה. הכי נמי בשופר אינו יוצא בשמיעה אלא אם כן עשה מעשה שישמע, היינו שתקע הוא או שלוחו, ועל כן מי שאינו בר חיוב, אינו נעשה שליח. וכמו שאין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה, כך אינו יכול לתקוע לו, עכ"ל.

וכ"כ בסימן מ' וז"ל: כיון דכתיב "תקעו", לכן בעינן מעשה, ואף דהתכלית הוא השמיעה, מ"מ בעינן שיפעול זאת במעשה, והיינו שיתקע כדי שישמע או שיתקע שלוחו, אבל אם אחר תוקע כדי שישמע [ולא עשאו שליח], הרי הקול נכנס ממילא באזניו ושמיעה איננה מעשה, כמ"ש הרא"ש (נדרים עב): דשמיעה הוי מידי דממילא, ואינו יוצא בקול זה שבא ממילא לאזניו, כמו שאינו יוצא בספר תורה שהניחו לו אבותיו וכו'. ועל כן אם מי שאינו בר חיוב תוקע, דאינו יכול לעשות שליח, כמו שאין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה, אינו יכול לצאת בשמיעה, כיון דשמיעה אינה מעשה, ובקרא כתיב תקעו.

תשובה. יש ב' מיני תשובה: א) אם אדם רואה שחטא בדברים שקוצים ומאוסים, והחטא נמאס בעיניו, ולכן אינו חוטא עוד, ומתחרט ועושה תשובה. ב) יש מדרגה גבוה מזו, שהחטא אינו נמאס בעיניו, רק שמתחרט מחמת ציווי הקב"ה, כמו שמצינו דאמרו חז"ל ד"אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר וכו' רק יאמר אפשי בבשר חזיר, אך מה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי", וזהו מדרגת התשובה הגבוהה. דהנה תשובה מלשון השבה, דצריך להיות שב עד השורש, ואם שב מחמת המצוה כנ"ל, אז נעשה ואם שב מחמת הקב"ה, וזו היא התשובה המעולה דשב לשרו כנ"ל. אכן אם שב מחמת שהחטא נמאס בעיניו, יוכל להיות פעם אשר שוב לא ימאס בעיניו, ויחזור ויחטא.

וזה הפי' על מה אבדה הארץ, על שלא ברכו בתורה תחילה", שהיו לומדים התורה מחמת אהבת התורה, ולא מחמת ציווי הקב"ה, כנ"ל גבי תשובה, דהעיקר הוא שעושה מחמת ציווי הקב"ה, ע"ז נעשה דבוק בהקב"ה.

א דומה לזה ביאר הגר"ח (אגרות הגר"ד עמוד א'), דתקיעת שופר כולל משני חלקים: א) קיום המצוה, וזה שמיעת קול שופר. ב) מעשה המצוה, וזה התקיעה. ואי אפשר שיהיה לו הקיום מצוה של שמיעת קול שופר, בלי המעשה מצוה של תקיעה, ולהכי בעינן כוונת התוקע להוציא השומע, כיון דהשומע אינו יוצא בלי מעשה תקיעה של התוקע. ועוד כתב הגר"ח דיש לבאר גם באופן נוסף, דיש לומר דלחכי בעינן בתקיעת שופר כוונת שומע ומשמיע, אף אם אמרין דאין מעשה התקיעה מעשה מצוה כלל, משום דבלא כוונת שומע ומשמיע הוי השומע סתם מתעסק - כיון שאינו עושה כלום, יע"ש. וכ"כ באגרות משה (או"ח ח"ב סימן ע"ב ד"ה ואף).

ב וכו' בסימן מ' וז"ל: בספר תורה המצוה על כל אחד לכתוב לו ספר תורה, ואם נתנה אה"כ הספר תורה במתנה לאחר, ביטל מצוותה, כמו שמבואר בכל אחרונים (ע' פתחי תשובה סי'

לכבוד עורך הגליון הנפלא 'מליצי יושר'

ראשית כל, תודה על העונג רוחני שיש לי מהגליון, כל הדברי תורה שאתם מלקטים הם מתוקים וערבים, ובעיקר הביאורים בשולי הגליון שאתם מבארים כל דבר הקשה באר היטב בלשון צח ובהיר אבל שגיאות מי יבין, בגליון קנ"ט פרשת בהעלותך נפל טעות בדבריכם, כי כתבתם שם במדור 'אבני נזר', דהגר"ח בהלכות ביאר מקדש כתב, דבהדלקת נרות מקדש 'הנחה עושה מצוה', ואין המצוה ההדלקה גופא.

אמנם האמת הוא, דהגם דהגר"ח כתב כך בסוף דבריו שם, אבל הוא כתב כך רק בביאורו השני. אבל בביאורו הראשון כתב הגר"ח להדיא דהמצוה הוא גוף ההדלקה, ולכן צריך לכתחילה שכהן ידליק הנרות בפנים, ע"ש. וא"כ בביאורו הראשון סובר הגר"ח דהדלקה עושה מצוה.

מן הראוי להדפיס מכתבי בגליונכם כדי להעמיד הדברים על אמיתתן ידידכם לנצח דושה"ט

א.מ. גרבר – לייקוואד

תגובת המערכת

יש כאן עירוב מושגים! גם בביאור הראשון סובר הגר"ח ד'הנחה עושה מצוה', ואין זה סתירה למה שנקט הגר"ח שם דהמצוה הוא המעשה הדלקה.

וביאור דברי הגר"ח כך הוא: יש לבאר גדרו של הדלקת נרות במקדש בג' אופנים: (א) המצוה הוא המעשה הדלקה, וכמו בנר הנחה, ד'הדלקה עושה מצוה'. (ב) המצוה היא שיהיו הנרות דולקים בפנים, ד'הנחה עושה מצוה', ומעשה הדלקה אינו מעשה מצוה כלל, רק הכשר מצוה. (ג) 'קיום המצוה' הוא מה שהנרות דולקים בפנים, ד'הנחה עושה מצוה', ו'מעשה המצוה' הוא המעשה הדלקה.

בביאור הראשון נקט הגר"ח כצד השלישי, דמעשה הדלקה הוא רק 'מעשה המצוה', ואילו קיום המצוה הוא מה שהנרות דולקים בפנים, כי 'הנחה עושה מצוה'. [וכל זהו במדליק בפנים, אבל במדליק בחוץ, הוי מעשה הדלקה רק הכשר מצוה בעלמא].

ולפי ג' אופנים הנ"ל יוצא אפוא דודאי איכא חיוב 'להדליק' הנרות, רק השאלה הוא אם המעשה הדלקה הוא 'מעשה מצוה' (אופן ג'), או 'הכשר מצוה' (אופן ב'), או דזה גם 'קיום המצוה' (אופן א').

זאת אומרת, דא"נ דאיכא חיוב 'להדליק' הנרות, אבל יש לומר דאין זה 'מעשה מצוה', רק 'הכשר מצוה', וכמו דמצינו בכמה מצוות דאין להם 'מעשה מצוה' כלל, רק המצוה נתקיים מאליו, כגון השבת אבידה, דאע"ג דמחויב להשיב האבידה, אבל מעשה השבה אינו מעשה מצוה, רק הכשר מצוה, והמצוה נתקיים מאליו ע"י שהאבידה מושבת, ולכן לא שייך בה פסול של מהב"ע (ע' ברכת שמואל יבמות סי' ב').

ברם בביאור השני נקט הגר"ח דליכא כלל חיוב 'להדליק' הנרות, דהחיוב הוא רק שיהיו הנרות דלוקים. זאת אומרת, דהטעם ד'מעשה הדלקה' הוא רק 'הכשר מצוה', אינו משום ד'מעשה הדלקה' אינו 'מעשה מצוה', אלא זהו משום דליכא כלל חיוב של 'הדלקת' נרות, דהחיוב הוא אך ורק שיהיו הנרות דלוקים.

האחרונה היא קיים בהקדושה 'לעברך בברית ה' אלהיך'.

לע"נ הגר"ח גרשון אברהם ב"ר ישראל משה ויזנפלד זצ"ל י"א צ"ח כ"ה אלול

ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך. נראה לפרש בהקדם מה שפירש החתם סופר (בהקדמה לשר"ת חיר"ד) הפסוק בפרשתן 'והותירך ה' לטובה בפרי בטןך', על דרך שכתב הרמב"ם במכתב לבנו 'אשרי מי שחתמו ימיו במהרה', וא"כ בבן אדם שכבר הגיע לתכלית השלימות, היה ראוי שישתלק מן העוה"ז לחזות בנועם ה', מ"מ רצון השל"ת שיהא נשאר בחיים לצורך השלמת אחרים, וזה הכונה 'והותירך ה' לטובה בפרי בטןך', היינו בעבור 'פרי בטןך', ע"כ. ובספר פרי העץ (פרשת שמני) ביאר בזה הפסוקים 'ויאמר ה'

אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם, וצ"ב הלשון 'אשר ידעת', כי איזה ידיעה שייך הכא, הלא הוא דבר הנראה לעינים. רק הכונה כי זקני ישראל החשובים 'אשר ידעת', פירושו כי הנך משיג כי הם 'זקני העם', כי כבר השלימו עצמם, והם חיים רק למען השלמת העם, ע"כ.

ואאמ"ר הגאון נ"י פירש בזה הפסוק 'צדיק כתמר יפרח כארוז בלבנון ישגה', אף שהם עצמם כבר השלימו ימיהם, אמנם נשארים חיים וקיימים כדי לעורר אחרים 'השתולים בבית ה' בחצרות אלהינו יפריחו', ומטעם זה 'עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו' כדי 'להגיד כי ישר ה' לאחרים, ע"כ. ויש לרמז דבר זה בכוננת הפסוק כאן 'ובחרת בחיים', באיזה צורה של חיים תבחר, בחיים כזה ש'למען תחיה אתה וזרעך', שאף אם כבר השלמת עצמך, הנך צריך החיים עבור זרעך, [דמשפיע אתה לזרעך], בחיים כאלו תבחר.

לע"נ הגר"ח יחיאל ב"ר צבי דוב שלעזינגר זצ"ל אביו של בעל לב העברי, י"א צ"א אלול

הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו לעשות. סתרי תורה וקבלה, הוא תורת ה', ועל זה נאמר 'כבוד אלקים הסתר דבר', ואף שהוא אמת, תורת שמים, מ"מ 'תורה לא בשמים היא', ולכן לעשות מעשה הוראה הוא רק ע"פ נגלה, דהיכי דפליג הקבלה על הנגלה, הלכה כנגלה, כדכתב בכנה"ג (הובא במג"א סי' כ"ה ס"ק כ'), וזה שאמר הכתוב 'הנסתרות לה' אלקינו', דזה תורת שמים, אבל 'הנגלות לנו ולבנינו לעשות'.

או יאמר, כי יש דברים אשר נעלמים לבשר ודם, 'כי האדם יראה לעינים', וכגון למשל שידוך, דמי יודע לב בני אדם [אם הוא מתנהג כהוגן וראוי להשתדך עמו]. על זה הביטח השל"ת 'הנסתרות

לה' אלקינו', שהנסתר הוא יעשה, וזה אם 'הנגלות לנו לעשות', דאם אנו נזהרין [לעשות] השתדלות שמוטל עלינו, אז יעשה הקב"ה 'הנסתרות', וכדכתיב 'אני לדודי' [דעושה אני מה שמוטל עלי, אז] 'דודי לי'. וכזה אמר דוד המלך 'שגיאות מי יבין מנסתרות נקני'.

וכזה אירע לי בשנה זאת תרמ"ט כאשר הייתי אצל חתני [ר' אברהם] הכהן ה"ו, בקשתי לקיים מה דאיתא במדרש (ויק"ר פכ"ה אות ד'): [כי תבאו אל הארץ ונטעתם], אמר להם הקב"ה לישראל אע"פ שתמצאו אותה מליאה כל טוב, לא תאמרו נשב ולא נטע, אלא הווי זהירין בנטיעות, שנאמר 'ונטעתם כל עץ מאכל'. ולקחתיו גרעיני ענבים כדי לנטעם. ובא ילד קטן ואמר לי 'שביעית עתה', והצילנו מחטא ב"ה.

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יוסף מרימנוב זי"ע אמר:

בעודי בחיים אני מנענע עם כל העולמות, ולאחר פטירתי אחזיק טובה למי שידליק נר לטובת נשמותי (ספר מנחם ציון).

נתפרסם ע"י הרה"ח המפורסם ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א

אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו' ונתן ה' אלהיך את כל האלות האלה על אויביך. הנה בתורת משה ממרן החת"ס זצ"ל (פרשת ויגש דף מד.) הקשה, דמה ענין 'בקצה השמים', שהיה צריך לומר 'בקצה הארץ', וגם למה ליתנם האלות על אויביך, הלא הקב"ה לא עביר דינא בלא דינא, ומסתמא אותן האלות שבתוכה הם מדה כנגד מדה על חטאת ישראל, ואומות העולם אשר הרעו לנו, ישלמו להם במדתם, אבל אותן האלות מה יש להם עם אומות העולם, ע"ש.

ו"ל כאשר בחזיון הלילה פירשו לי, ד'נדחים' אין המכוון על הנדחים בגשמיות בלבד, כי אם על אותן 'הנדחים' ברוחניות, דגם 'משם יקבצך', כי לא ידח ממנו נדח, דאפילו אותן השונים בפרק חלק שאין להם חלק לעוה"ב, כביכול ממציא להם מקום. והנה אלו הנגרשים והגולים בגשמיות נקרא 'עד קצה הארץ', אך כאלו פושעי ישראל אשר אין להם מקום לעוה"ב, ואין מנוחה לנפשם, כי ישנו נשמות נדחים אשר אין מניחין אותן לכנס לפרגוד, וכמה וכמה שסוגרין לפנייהם וצועקים ובוכין ואין מרחם, כי אם כביכול פודה ומציל אותם, ועל זה נאמר 'אם יהיה נדחך בקצה השמים', והיינו נשמות ערטילאין, 'משם יקבצך וגו' ונתן כל האלות' אשר כתובים עליהם 'על אויביך' וגו' זה היצה"ר, ושר של אדום אשר ישמם על ראשו, כי גלוי וידוע לפניך כי רצונו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה.

לע"נ הרה"ק ר' צבי ב"ר אברהם זצ"ל, ה'צדיק נסתר מפרשבורג יא"צ כ"ח אב

שלשה ספרים נפתחים. אמרו (מ"ק כה): העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע, למה זה דומה לס"ת שנשרף שחייב לקרוע, ע"כ. ונראה פשוט לפי מה שכתבו כי כל נשמה מישראל יש נגדה אות אחד בתורה, אשר האות ההוא הוא חלק הנשמה ההיא, ודורשי רשומות אמרו כי 'שיראל' ר"ת 'יש ששים רבוא אותיות לתורה', ועל כן בהסתלק נשמה מישראל חלילה, חשוב זה להסתלקות אות אחד מן התורה. והנה במנחות (ל): איתא, דאם הגיה אות אחת בס"ת מעלה עליו כאילו כתבו. הרי שכתבת אות אחת חשוב ככתבת כל הס"ת, ולכן חלילה להיפוך ג"כ סילוק אות אחד נחשב כסילוק כל הס"ת, ולכן שפיר יציאת נשמה דומה לס"ת שנשרף.

והנה רש"י (על ה"ר"ף שם) כתב, דהא דייציאת נשמה אפילו באדם פשוט דומה לס"ת שנשרף, היינו לפי שעדיין היה יכול ללמוד ולהיות כס"ת עכ"ד. ומוכח מזה דף בדיעת התורה אשר לאדם חשוב כס"ת, וכן מוכח בגמ' בסנהדרין (דף טח.) שהיה רבי אליעזר אומר על עצמו 'שתי זרועותי שהן כשתי ספרי תורה'.

והנה כוונת דברי רש"י שת"ח היודע דיני התורה נקרא ס"ת, נראה כי כמו הספר שהוא קלף הגשמי הנכתב עליו כתב גשמי של דיני התורה, כן הנפש הוא קלף רוחני, ותקבל מכתב ורושם הרוחני הוא המושכלות אשר יחקה עליה הכח השכלי, ולכן כאשר יחקה אדם עליה דיני התורה, הנה היא ס"ת רוחנית, כי מצינו גם לרבותינו ז"ל שהמשילו השכלות והשגות הנחקקות בנפש לכתובה גשמית על נייר גשמי, וכאומרם (אבות פ"ד מ"ט) 'הלומד ילד למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר חדש'. וגם במקרא מצינו 'קשרם על אצבעותיך כתבם על לוח לבך'.

ומעתה אומר כי לולי דברי רש"י הנ"ל דנקראת הנפש הישראלית ס"ת מפאת האפשריות אשר לה להשיג וללמוד דיני התורה ולכתובם עליה ולעשות מעצמותה ס"ת, הייתי אומר גדולה מזו, כי נפש הישראלית היא ס"ת שלימה מאז, וכבר נכתבו עליה כל דיני התורה, ואך מכסה פרוש עליה המכסה את הכתב הרוחני ההוא לבלי יקרא, וצריך האדם רק להעביר את המכסה ההוא, ואז מאליו יקרא הכתב הנכבד ההוא. שהרי אמרו (נדה ל): כי הנפש מלפני צאתה לעולם, מודיעים אותה את כל דיני התורה, ואך בצאתה לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פניו ומשכחו. וסטירה הזאת נראה שהוא ביצה"ר הניתן באדם עם צאתו לאויר העולם. וראיה לזה שכן בסנהדרין (דף צא:) אסמכוהו להא דייצה"ר ניתן בעת צאת לאויר העולם אקרא ד'לפתח חטאת רובץ', וכמו כן בנדה שם אסמכו לסטירה זאת ג"כ מקרא זה, וזה מורה באצבע כי שני הדברים האלה ענין אחד המה, והסטירה עצמה הוא אך ביצה"ר וכח התאווני הניתן באדם, והכח התאווני הלזה הוא המכה קדושת הנפש ומכסה את הכתב הרוחני הנפשי הנכבד ההוא, ואם יזכה האדם לבער את הכח התאווני מעל נפשו, הנה אז מאליו יקרא את כל התורה הכתובה עליה. ולכן שפיר נקראת הנפש הישראלית ס"ת, כי היא ס"ת ממש, ואין צריך לעשות

ממנה ס"ת חדש ע"י לימוד והשגת דיני התורה, כי אם צריך רק להסרת המונע הוא הכח התאווני וכנ"ל.

והוא הדבר אשר אמר הכתוב (תהלים מ'): 'אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי לעשות רצונך אלקי חפצתי ותורתך בתוך מעי', ירצה כי כבר מעת באתי לעולם 'הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי' ממש, כי על נפשי נכתבו מאז כל דברי התורה, ורק הכח התאווני פרוש על הכתב ההוא ומכסהו לבלי הראות, ועל כן כאשר 'לעשות רצונך אלקי חפצתי', שמפאת שמירת וקיום התורה בחפץ ורצון אמיתי זוכים להעביר את הכח ההוא ולזככו, ועל כן עיד"ז הנה מוצא אני 'תורתך' כתובה 'בתוך מעי', ר"ל בפנימית נפשי הנמשל לעומק המעים וכו'.

והנה כבר כתבתי כי ההודעה שמודיעים לנפש כל דברי התורה, היא כתיבה רוחנית עליה, ושהנפש נקראת ע"י כן בשם ס"ת, וא"כ ממילא הפגם המגיע ברושם הדינים אשר בה, מיקרי 'מחיקה' רוחנית. ויש להבין בזה אומרם 'שלשה ספרים נפתחים ברה' אחד של רשעים גמורים, ואחד של צדיקים גמורים, ואחד של בינונים, א"ר אבין מאי קרא 'מחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו', 'מחו מספר' זה ספרן של רשעים, 'חיים' זה ספרן של צדיקים, 'ועם צדיקים אל יכתבו' זה ספרן של בינונים. ר"נ ב"י אמר מהכא 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', 'מחני נא' זה ספרן של רשעים, 'מספרך' זה ספרן של צדיקים, 'אשר כתבת' זה ספרן של בינונים, ע"כ. ומלבד היות ענין הספרים ההם נפלא מהבין, יוקשה עוד שלפי שטחיות הכוונה כל הג' ספרים המה נכתבים, אלא שבספרן של צדיקים כתוב מצוות שעשו, ובספרן של רשעים כתובין עבירות חלילה, ובספרן של בינונים מעשים ממוצעים, אבל עכ"פ כל הג' ספרים מכותבים, ואין גם אחד מהם שיהיה מחוק, וא"כ איפוא מדוע אסמכו לספרן של רשעים אקראי ד'מחו מספר', וד'מחני נא', הלא אין ספרן מחוק, כי אם כתוב כמו ספרן של צדיקים, וההבדל רק בענין הדבר הנכתב, ששם נכתבו מצות, ואילו בספריהם נכתבו עבירות. ועוד קשה שהרי הקרא ד'מחני נא מספרך' הכוונה על ס"ת, וא"כ איך אסמכוהו חכמים על ספר שבשמים שנכתבו בו זכיות וחובות של בני אדם, ואין האסמכתא מותאמת עם פשוטו של מקרא כלל.

אולם לפי מה שכתבתי יובן כל זה לנו, שנפש האדם נקראת ס"ת מפאת התורה כולה ודיניה אשר נכתבו עליה ברוחניות טרם באה לעולם, ושע"י כל חטא חלילה נגד איזה דין ומצוה, נמחק הדין והמצוה ההיא מן הנפש, א"כ יש לומר שג' ספרים האלה הן הם הנפשות בעצמותן, כי נפש הצדיק בהשמרו מחטאו כפי האפשר, על כן אף שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, עם כל זה רוב הספר אשר על נפשו כתוב, ורובו ככולו נחשב ככולו כתוב. אולם ספרן של רשעים הנרשם על נפשם, רובו מחוק מפאת רוב עוונותיהם, ועל כן רובו ככולו ונקרא ספר מחוק, וספרן של בינונים מפאת מיצוה מעשים, לא ימחה הכתב לגמרי, רק יטושטש ולא יתייחס לא לכתובה ולא למחיקה, ועל כן הוא נרמז ב'ועם צדיקים אל יכתבו', היינו שאינו כתוב, אבל גם לא מחוק, וכן בקרא ד'אשר כתבת', היינו שאז בעבר טרם יצאו לאויר העולם כתבת על נפשם את דברי התורה, אבל עתה איננו כתוב וגם לא מחוק, משא"כ ספרן של צדיקים נרמז בתיבת 'מספרך', היינו שגם עתה נפשם היא ספרך, וספרן של רשעים נרמז ב'מחני נא', כי מחוי ומחוק היא. וא"כ הג' ספרים האלה הנפתחים ברה' הן המה הנפשות בעצמותן אשר ס"ת המה מתולדתן וכנ"ל, ועל כן שפיר מובנת האסמכתא אקרא ד'מחני נא מספרך' דקאי על ס"ת.

והנה לפי דרכינו אשר ע"י חטא חלילה נמחק חלק מכתב הס"ת הנפשי, יוכרח שע"י התשובה על החטא, מתחדש הכתב ההוא, ושכך שם השי"ת בכח התשובה שתחדש הכתב הנמחק ע"י החטא, שהרי הבעל תשובה שב לכל המעלות כבתחילה, ואדרבה מקום שבע"ת עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, ועל כן ההכרח שע"י התשובה מתחדש הכתב ההוא, וא"כ איפוא הבעל תשובה ככותב ספר לה' יכונה, ויובנו עפ"י דברי המדרש רבה (נשא פרשה ח' ב') 'זה יכתוב ידו לה' אלו בעלי תשובה. ובזה מובן גם מה שאמרו 'חטאו בכפלים ונתנחמו בכפלים', דהענין שמלבד עצם החטא, הנה חטאו עוד בעבירת מחיקת ס"ת, אולם לעומת זה גם הנחמה ע"י התשובה בכפלים, שמלבד מצוות תשובה מקיימים עוד מצות כתיבת ס"ת, שהרי ע"י התשובה מתחדש הכתב הנמחק, וכל המגיה אפילו אות אחת בס"ת מעלה עליו כאילו כתבו. (שב דנחמתא אות ה').

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם וגו' לעברך
בברית ה' אלקיך. יש לפרש על פי הידוע דאדם נקרא 'מהלך', כי לא יוכל לעמוד במדריגה אחת, ואם לא עלה, ידע שירד ממדריגתו שהיה בה. ותמה הכתוב הלא עומדים עכשיו בימי הסליחות, ו'אתם נצבים' גימטריה 'עומדים לסליחות', וכבר עומדים בסוף אלול חודש המוכן לתשובה, ותמה הכתוב: 'היום' בסוף אלול, עדיין 'אתם נצבים', ד'נצבים' מורה על צמצום הלב, שגבר כל כך שאינך מקבל תוכחה ואתה עומד במצב שלך בלי שינוי. ומייעץ התורה הק': 'לעברך', אם אתה רוצה לזוז מעמידתך ולשוב להיות 'מהלך', אז אתה צריך לקיים 'בברית' גימטריה עם האותיות 'התה יד', היינו תפתח ידך לצדקה, ואז ה' מידת הרחמים, 'אלקיך' מידת הדין, שהדינים יתמתקו ברחמים עלינו ועל כל ישראל אמן, וזהו 'לפני ה' אלקיכם', היינו שתתנהג כמדת אברהם אבינו איש החסד, דכתיב גביה (בראשית כ"ד): 'אשר התהלכתי לפניו'.

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם. נראה לבאר דהנה 'אתם' אותיות 'אמת', 'נצבים' השרש של תיבה זו היא 'נצב' גימטריה קמ"ב, וזה אותיות הסופיות של אבותינו הק' 'אברהם יצחק יעקב', על זה אמר 'כלכם', כלומר אפילו הפשוטים והרשעים שבישראל, יכולים להקרא 'בני אברהם יצחק ויעקב', מאחר שהבטיחנו הקב"ה לא ידח ממנו נדח, שכולם אפילו הרשעים ביותר יזכו לשוב אל ה'. והאר"י ז"ל כתב, שמש"ח צדקינו שיתגלה תיכף בימינו, יהיה היחיד ששב בתשובה שלימה דמוחלים לו ולכל העולם כולו בשבילו. והכוונה שיעורר את לבות בני ישראל אפילו הרשעים ופושעים גדולים לשוב בתשובה, ועל כן ימחול לו ולהם, וגדולים בעלי תשובה יותר מצדיקים גמורים, ובשמים העתידי נראה כהוה, ועל כן כל ישראל נחשבים ברה"ה דזה 'היום', צדיקים גמורים, אפילו מי שלא שב עדיין. ובפרט ברה"ה שחל בשבת, דידוע מליצת הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ז"ל, שבשבת אסור לכתוב פסק דין לחוב, אבל פסק דין לזכות, זה פקוח נפש שדוחה שבת. ועל כן נקוה שהקב"ה ידין אותנו לזכות בזה ר"ה ויביא לנו משיח צדקנו תיכף בימינו אמן. אבל כל זה רק לישראל בשביל שהם זרע 'אמת' של אבותינו הק', וזה 'אתם' תיבת 'אמת', משא"כ אדום הוא עשיו, שהקב"ה אמר 'עשו', הא שוא שבראתי בעולמי, שאינו נקרא 'זרע יצחק' (ע' שר"ע סי' תקצ"א סעיף ז' ומג"א והט"ז).

והעברת שופר תרועה. בתוספתא (פ"ה ה"ג) איתא: שופר שקצרו כשרו, גרדו בין בפנים ובין בחוץ כשר, ע"כ. והנה הא דקשר כשקצרו, הוא דוקא אם נשאר בו שיעור כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן. ואיצטריך לאשמועינן דכשר, דלא תימא דפסול משום דכתיב 'והעברת', כדכתבו התוס' (ר"ה כז:). וכוונתם, דאמרו בגמ' שם: אמר רב מתנא והעברת, דרך העברתו בעינן כדרך שהאיל מעבירו בראשו בחיים. כלומר, דאי 'והעברת' קאי רק על העברת קול השופר, א"כ הוה ליה לכתוב 'והעברת תרועת שופר', אבל כיון ששנה הכתוב

וכתיב 'והעברת שופר תרועה', משמע שהאי 'והעברת' קאי על עצם השופר, שיהיה כדרך העברתו כדרך שהאיל מעבירו בראשו בחיים, וקמ"ל הכא דהיא שקצרו אינו פסול. משום דהא שבעינן כדרך העברתו, היינו דוקא בדברים המוטבעים בטבע של כל קרן, כגון שהרחיב את צד הקצר, אז פסול. אבל מדת ארכו ומדת רחבו, אינה שוה בכל שופר, לכן אם קצרו עדיין מיקרי 'כדרך העברתו'.

ומהאי טעמא נמי אם גרדו בין מבחוץ בין מבפנים כשר, משום שמדת חללו ומדת עובי כותליו אינה שוה בכל, ואינה מוטבעת בטבע כל קרן במדה אחת, לכן לא שייך על זה 'דרך העברתו'. אבל אם הרחיב את הקצר וקיצר את הרחב הרי זה שינוי מדרך העברתו בפי שהוא מוטבע בטבע כל קרן, ולכן הרי זה פסול.

הבטחת הגר"ז לפני סליחות. שמעתי סיפור ממקור נאמן: פעם נכנס בחור לביל סליחות הראשונה לפני אמירת הסליחות לבית מרן הגאון הגר"ז מבריסק, וביקש ברכה לשידוך, היות והוא נכנס לגיל שמונה עשרה שנה. הגר"ז התרגז מאד, ואמר: עכשיו לפני אמירת הסליחות יש לך בראש דבר כזה? בחור בן י"ח שנים כבר רוצה להיות חתן בקרוב? הבחור נעלב וברח. ואחרי שהגר"ז נתיישב בדבר, התחיל לחשוב מה קרה? הלא באמת הבחור צודק, הרי המשנה אומרת 'בן שמונה עשרה לחופה', ולמה כל כך התרגז. והבחור הוא היה נכנס הרבה פעמים בבית הגר"ז והכירו, אז אמר הגר"ז לבני הבית שילכו ויביאו את הבחור בחזרה לבקש ממנו סליחה, וכן עשו, החזירו הבחור לבית הגר"ז, וביקש ממנו סליחה ומחילה. והבחור השיב שאינו מוחל להגר"ז עד שיבטיח לו שבקרוב יתארס. הגר"ז הבטיח לו שעד חנוכה יהיה חתן, ועד פורים יתחתן, וכן היה, שבחנוכה הוא נעשה חתן, ולפני פורים התחתן, ובא לבית הגר"ז לפני החתונה והזמינו להחתונה. ולענ"ד בטח אם הגר"ז הבטיח לו שיהיה חתן עד חנוכה, שאין שום ספק שהיה מתפלל בשבילו כל יום ויום, ונתן צדקה כדי שהבטחה יתקיים, מפני שהבחור מחל לו בשביל שיבטיח לו, ובאמת כך היה, והיה כזה קידוש ה', דצדיק גוזר והקב"ה מקיים בדיוק כמו שהבטיח לבחור.

ואמרתני בענין אמירת סליחות הראשונה, דנהוג שבעולם דלמחר אחד שואל להשני: 'איך היה אצלכם אמירת סליחות'. והשני משיבו: 'הקהל היה גדול, ואמרו הסליחות בהתלהבות, והחזן אמר הסליחות כל כך חזק ונעים מאד, והשמע קולינו נאמר בקול גדול והתרגשות גדולה'. אבל אח"כ שאל חבירו עוד שאלה 'אבל חזרת בתשובה?' ועל זה אינו יודע להשיב אם חזר בתשובה, והרי אמירת סליחות העיקר הוא לחזור בתשובה שלמה, ואומרים סליחות ובקשות מהקב"ה שימחול לנו כל העונות. אבל הגר"ז לפני שהתחיל לומר הסליחות, עשה חשבון הנפש על כל מה שעבר אצלו כל השנה, וכבר היה בהתעוררות גדולה, ולכן כשבחור בן י"ח כבר רצה שידוך, זהו הרגזי אותומאד. אבל אח"כ אז באותו התעוררות לתשובה תפס מה שעשה, ושלח להביא הבחור ולברכו, והברכות התקיימו בדיוק.

מאמר מספר צפנת פענח להרה"ק מופת הדוד רבי אליהו גריידיץ ז"ע שכתב דמסוגל ללמוד מאמר זה להפוך מזלו לטובה.
וז"ל: במאמר זה, טוב לכוין אם מזלו קשה, שירחם ה' ויעמוד כוכבו למקום אור.

[המשך משבוע העבר]: אות ה': והנה כתוב בספר הברית (מאמר ט' פ"ח), דיש שהביא ראייה שהארץ לעולם עומד, ואינו מקיף השמש, דאם נאמר דהארץ מקיף השמש, א"כ אם זורקין כדור מול המזרח ב'קנאן שיש' (-יריית תותח), היה ראוי שיקדים הקנה שממנו יוצא הקנאן, את הכדור, כפי חשבון מהירות סיבוב הארץ על צירו. [וז"ל ספר הברית: אם נאמר שהארץ מסבב את השמש בכל שנה, ויסוב על צירו וקוטרו בכל יום מול המזרח, הרי כדור הנזרק מול המזרח מ'קנאן הנקרא 'תותח' העומד בארץ במקום אחד, היה ראוי שיקדים הקנה את הכדור המגורש מן הקנה, יען שהכדור לא ישלים רק מייל אחד בתוך שתי דקים בשעה, אבל שטח הארץ אשר בו משענת הקנה, בתוך שתי דקים ירוץ שבע פרסאות ושליש על ידי התנועה היומית של הארץ, ויפגע במקום ההוא קודם שיגיע הכדור למקום ההוא, עכ"ל].

אולם כתב שם בספר הברית דאין זה ראייה, כיון שהאוויר הסובב את הארץ, אף הוא סובב ומושך כל אשר בו עמו, שכן הטביע הקב"ה. [וז"ל ספר הברית: זה אינו טענה, משום שהאוויר הסובב את הארץ, אף הוא הולך ומקיף אתו עמו ומושך כל אשר בו עמו במרוץ התנועה, ולכן גם הכדור הנזרק הלך אותן השבע פרסאות ושליש בזמן שתי דקין ההם כאשר ינוד הקנה, עכ"ל].

ואולם כל זה הוא רק עד סוף ה'איתר', [דאוויר הנמצא בתוך ה'איתר', סובב ומושך כל אשר עמו, אבל האוויר שלמעלה מן ה'איתר', אינו מושך כל אשר עמו]. ויש להקדים עוד שני כללים. כלל הראשון: הנה השמים ודאי הם מרוחקים מן הארץ הרבה, וכדאיאתא בפסחים (דף צד): דהמרחק הוא כפי הילוך עשרה פרסאות ליום במשך ה' מאות שנה. אבל זה כמו שאומרים ש'בערלין' רחוק הרבה מ'פעטערסבורג', אבל בכל זאת ידוע ד'בערלין' סובב ומגיע עד הגבול רוסיה ועד 'פעטערסבורג', וא"כ מי שדר בגבול, הוא נמצא במקום ש'בערלין' ו'פעטערסבורג' נושקים זה לזה. כן הוא בגבול שבין שמים וארץ, דחלק השמים שייך עד תלתא פרסי מן הארץ, ולהארץ שייך עד תלתא פרסי ממנה, ושם נושקים השמים והארץ ע"י שפתותיהם.

כלל השני: אם היה כדור יוצא מקנה למעלה מן ה'איתר', שם היה נשאר, וכקושיית השואל בספר הברית הנ"ל. דברגע אחת שוב נתרחק ממקומו כפי החשבון הסיבוב שנעשה ע"י גלגל התשיעי, שכמו שהאוויר שבתוך האיתר, הארץ מוליך עמו מה שבה לאוויר, כן הוא למעלה מהאיתר ביסודות דשם, שמוליכין עמהן מה שהוא באוויר שלהם, וכיון שסובבים את הארץ, מוליכין עמהם את אשר בא בהם. [המשך בשבוע הבא].